

ਕੇ. ਕੰਨਨ ਜੇ.

ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਭੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ-^

2012 ਦਾ ਸੀਆਰ ਨੰਬਰ 5116

ਸਤੰਬਰ, 2012

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908 - O. 12 ਅਤੇ 23, XL 3 ਅਤੇ 6 - ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ - ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ - ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ - ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਰਡਰ 23, ਪੁਲੇ 3 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ - ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਡਰ 23 ਪੁਲੇ 3 ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਰਿਗਮੇਰੋਲ ਦੁਆਰਾ - ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ - ਅਦਾਲਤਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਰਿਆਇਤ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਿਆਇਤ ਜਾਂ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ - ਉੱਚ ਪੈਂਡਿੰਗ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਹੱਲ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਇਆ ਜਾਵੇ। ਬੰਦੋਬਸਤ

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪਹੁੰਚ ਇੱਕ ਗਲਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਫਰਮਾਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਬਣਾਏਗੀ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮਝੌਤਾ ਮੀਮੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਆਰਡਰ 23 ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜੋ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ

ਇੱਕ ਰਿਆਇਤ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਰਿਆਇਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਰਿਆਇਤ ਜਾਂ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਐਡਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹਾਈ ਜੱਜਮੈਂਟ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਕਠੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਡਿਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 8)

ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪਹਿਲੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰਥਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ। ਉੱਚ ਪੈਂਡੈਂਸੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਹੱਲ ਇੱਕ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਇਆ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਜੱਜ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਰਸ ਲਈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਗਾਹਕ. ਸਾਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਆਚਰਣ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਲਾਈਨ ਖਿੱਚਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ, ਜੱਜ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬੁਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਪੈਰਾ 8)

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸੁਖਦੀਪ ਪਰਮਾਰ ਨੇ ਸੀ .

ਕੇ. ਕੰਨਨ, ਜੇ. (ਓਰਲ)

(1) ਇਹ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਧਾਰਾ 151 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੈ।

ਉਹ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। 7,15,000/-, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ, ਮੁਦਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਡਿਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨੇ 05.08.2010 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 1 51 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖੁਦ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਫਰਮਾਨ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(2) ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਧਿਰ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਕੀਲ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਕੀ ਦਰਜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(3) **ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ** ਬਨਾਮ **ਚਤੁਰ ਭੁਜ ਗੋਇਲ (1)** ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਸਮਾਯੋਜਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਇਕ ਸਾਧਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ, ਇਸ ਲਈ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਤ ਤਨ ਧਰਮ ਸਭਾ ਬਨਾਮ **ਬਸੰਤ ਲਾਲ ਗੁਲਾਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2)** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। 23 ਨਿਯਮ 3. ਆਸਾਨੀ ਇਸ ਲਈ ਫੜੀ ਗਈ ਸੀ

(1) (1988) 1 SCC 270

(2) (1991)1 ਆਰਆਰਆਰ 153

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ **ਚਤੁਰ ਭੁਜ ਗੋਇਲ** ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪਹੁੰਚ ਇੱਕ ਗਲਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਫਰਮਾਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਫਰਮਾਨ

ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਬਣਾਏਗੀ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮਝੌਤਾ ਮੀਮੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ। ਟੌਪਾਸ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਬਣਾਇਆ। ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਇਹ ਰਿਆਇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗੇ ਲੜਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਰਿਆਇਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਰਿਆਇਤ ਜਾਂ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰਿਗਮੋਰੇਲ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਡਿਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਰਡਰ 12 ਦਾਖਲਿਆਂ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

“6. **ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ.** - (1) ਜਿੱਥੇ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਭਾਵੇਂ ਜੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ, ਅਜਿਹੇ ਦਾਖਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣਾ ਜੋ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।

(2) ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।”

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਜੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੋਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ, ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। 7,15,000- ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਖਾਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ ਕਿ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3 ਸੀਪੀਸੀ ਕਿਸ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਆਏ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ

ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਅਰਥਪੂਰਨ ਸਮਾਯੋਜਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ। ਉੱਚ ਪੈਂਡੈਂਸੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਹੱਲ ਇੱਕ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਇਆ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਇੱਕ ਜੱਜ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੋਰਸ ਲਈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਗਾਹਕ. ਸਾਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਆਚਰਣ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਲਾਈਨ ਖਿੱਚਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ, ਜੱਜ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬੁਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਈ ਸੂਰੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ